

กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา

The Process of Preventing and Solving Drug Problems with Buddhist Principles in Educational Institutions

บุญเชิด ชำนิศาสตร์¹ พระครูโอภาสณนทกิตติ² และพระสุรชัย สุรชัย³

Booncherd Chumnisart, Phrakruophatnonthakit and Phrasurachai Surachayo

Received: September 19, 2024

Revised: December 17, 2024

Accepted: December 26, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา พบว่า สถาบันครอบครัว สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยการบูรณาการหลักพุทธธรรมโดยนำหลักหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ มีเมตตา คือ ความรักความปรารถนาดีมีไม่ตรีจิต มีความกรุณา คือ ความสงสารอยากช่วยเหลือ มีมุทิตา คือ ความเบิกบานพลอยยินดี เมื่อเห็นผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีอุเบกขา คือ ความมีใจเป็นกลาง มองตามความเป็นจริง และหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน การให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ปิยวาจา เจรจาอ่อนหวานพูดคำที่สุภาพ อตถจริยา การบำเพ็ญตนให้เป็นคนมีประโยชน์ต่อผู้อื่น สมานัตตา การปฏิบัติตนสม่ำเสมอ ไม่ถือตัว โดยผู้ที่เกี่ยวข้องมีหลักพุทธธรรมทั้ง 2 หลักธรรมจะทำให้เป็นที่พึ่งของเยาวชนหรือคนที่ติดยาเสพติดได้ บูรณาการหลักธรรมในตนเองช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาในเยาวชน ผู้ที่ติดยาเสพติดได้อย่างยั่งยืนเมื่อทุกภาคส่วนร่วมมือกันมีสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันหลักแห่งแรกในการป้องกัน แก้ไขต่อไป

คำสำคัญ: กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, ยาเสพติด, หลักพุทธธรรม

¹⁻³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: chaibie2529@hotmail.com

Abstract

This academic article aims to study the process of preventing and addressing drug problems using Buddhist principles in educational institutions. The integration of Buddhist principles enables families, educational institutions, and all relevant agencies to jointly prevent and address these issues. People who are young or addicted to drugs can find safety in the Four Divine Abodes, which are loving-kindness (metta), compassion (karuna), sympathetic joy (mudita), and equanimity (upekkha). They can also find safety in the Four Bases of Social Welfare, which are generosity (dana), kind speech (piyavaca), good behavior (atthacariya), and impartiality (samanatta). By incorporating these principles into their own practices, they can contribute to the sustainable resolution of issues faced by youth and drug addicts, provided that all sectors collaborate, with the family institution serving as the primary foundation for prevention and resolution.

Keywords: the Process of Problem Prevention and Resolution, Drugs, Buddhist Principles

บทนำ

เยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ถ้าหากเยาวชนตกอยู่ในสภาพที่เสื่อมถอย ทั้งในด้านสุขภาพร่างกาย-จิตใจ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านสำนึกความรับผิดชอบ การพัฒนาประเทศก็จะดำเนินไปได้ยากถ้าหากเยาวชนในปัจจุบันมีคุณภาพไม่ดีพอ ปัจจุบันนี้สิ่งเสพติดนับว่าเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ เพราะสิ่งเสพติดเป็นบ่อเกิดของปัญหาอื่น ๆ หลายด้าน (ชนะวงศ์ บุตรคาน, 2555) จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด กล่าวถึงกรณี ดร.นพดล กรรณิกาผู้อำนวยการศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชนหรือศูนย์วิจัยความสุขชุมชนมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เปิดเผยเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2553 ถึงผลวิจัย “เอแบคเรียลไทม์โพลล์” เรื่องโครงการเฝ้าระวัง และรักษาคุณภาพอนาคตเยาวชนไทย กรณีศึกษา ตัวอย่างเด็ก และเยาวชนไทยอายุ 9-18 ปีในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ขอนแก่น ชลบุรีและ สงขลา จำนวน 2,060 ตัวอย่าง พบว่า กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่กลุ่มเด็ก และเยาวชนได้ทำในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา พบว่า

ร้อยละ 86.6 ระบุเล่นกีฬา ส่วนกิจกรรมเชิงลบที่กลุ่มเด็ก และเยาวชน ทำในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 73.3 เล่นเกมคอมพิวเตอร์ร้อยละ 29.2 เกี่ยวกับกลางคืน เช่น ฝับ /ดิส โก้/คาราโอเกะ ร้อยละ 28.6 หนีเรียน และร้อยละ 24.4 เล่นทนายพนัน/เล่นหวย ดร.นพพล กล่าวต่อว่า สิ่งที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง คือ เด็ก และเยาวชนอายุระหว่าง 9-18 ปีจังหวัดดังกล่าว กว่า 1.7 ล้านคน พบว่ามีผู้เคยดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา จำนวน 619,311 คน และยังพบว่าจำนวน 310,538 หรือเคยใช้ยาเสพติดในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา

สถานศึกษามีการจัดระบบดูแลนักเรียน นักศึกษาแต่ไม่สามารถ ดูแลได้อย่างครอบคลุมทั่วถึงทุกเวลาหรือสถานที่ และเห็นว่าผู้ปกครองควรมีบทบาทสำคัญในการป้องกันปัญหา เนื่องจากมีความใกล้ชิดผูกพันกับเด็กมากกว่าในขณะที่มีครูในสถานศึกษา 1 คน ต้องดูแลนักเรียนอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 40 คน สถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาที่มีมาตรการป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว และนอกสถานศึกษา เช่น จัดให้มีการเฝ้าระวังร่วมกัน ระหว่างครู ผู้ปกครองชุมชน อบต. ตำรวจ สารวัตรนักเรียน สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา แต่ละแห่งมีการดำเนินงานที่แตกต่างกันไปตามศักยภาพ เช่น บางแห่งมีข้อจำกัดด้านบุคลากร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอัตราจ้าง จึงเน้นไปที่การจัดกิจกรรมเข้าค่ายพัฒนาคุณธรรม การเชิญพระมาอบรมศีลธรรมจริยธรรม จัดกิจกรรมลูกเสือเนตรนารีการดำเนินงานร่วมกับชุมชน อบต.เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้ค่อนข้างน้อย แต่บางแห่งสามารถสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง นักเรียน สมาคม ผู้ปกครอง และครู คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยาลัย สารวัตรนักเรียน ตำรวจ ตำรวจตระเวนชายแดน ร่วมประสานข้อมูลภายนอกสถานศึกษา และร่วมเฝ้าระวัง ซึ่ง เสน่ห์ ขาวโต (2558) สรุปว่า

1. ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ร้ายแรงมาก ควรใช้มาตรการที่เข้มข้น ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษ โดยประสานการทำงานร่วมกันทุกฝ่าย และมีมาตรการจริงจัง สำหรับสถานศึกษาที่เปิดเผยข้อมูล และช่วยดูแล ป้องกัน บำบัดนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เช่น ให้องค์กรวัดความดีความชอบเป็นกรณีพิเศษ

2. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรเร่ง ดำเนินการในพื้นที่ที่พบเด็กเยาวชนกลุ่มเสี่ยงไปร่วมชุมนุมสร้างกิจกรรมที่ไม่พึงประสงค์บ่อยครั้ง เช่น กลุ่มซบถซึ่ง โดยต้องดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดปัญหาที่อาจเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด หรือปัญหาดังกล่าวอื่น ๆ ที่จะเกิดตามมา

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชาวตะวันออก เป็นศาสนาที่มีความแตกต่างจากศาสนาอื่น ๆ ที่มีขันติธรรม และเชื่อในเหตุผลตามหลักวิทยาศาสตร์ มองโลกแบบผู้รักสันติภาพ จึงอยู่ร่วมศาสนาอื่น ๆ ได้โดยไม่มี ความขัดแย้ง การสอนพระพุทธศาสนามีแต่บวกกับ

บวกในสังคม และความสุขของสังคมไทยนั้น มีรากฐานมาจากคำสอนของพุทธศาสนา (วิชัย ตันศิริ, 2551) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ที่มุ่งเน้นพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) โดยเป็นการสนับสนุนให้นำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักพรหมวิหาร 4 และหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักพุทธธรรมที่ง่ายต่อการบูรณาการ โดยคนในครอบครัว สถาบันที่เกี่ยวข้องสามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาอบรมเพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นการปลูกจิตสำนึกในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้อธิบาย ถึงความดีความชั่ว ตลอดจนเป็นผู้ชี้แนะความสว่าง ความสงบและความสุขอันแท้จริงของชีวิต ให้พบแต่ความสุขความเจริญแก่พุทธศาสนิกชน

จากความสำคัญในเบื้องต้นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจึงมีความสำคัญอย่างมากที่สถานศึกษารวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันเพื่อจัดทำเป็นกระบวนการ แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาซึ่งในปัจจุบันได้มีแนวโน้มที่เยาวชนเป็นกลุ่มเสี่ยงรวมถึงเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากยิ่งขึ้น

เนื้อเรื่อง

ความหมายของยาเสพติด

ราชบัณฑิตยสถาน (2545) ได้ให้คำนิยาม ยาเสพติดให้โทษ หมายถึง สารเคมี หรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับรวมตลอดถึงพิษ หรือส่วนของพิษที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ และสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2536) กล่าวว่า สิ่งเสพติด หมายถึง สารเคมี หรือสารใดก็ตาม ซึ่งเมื่อบุคคลเสพ หรือรับเข้าสู่ร่างกายเป็นเวลานาน ไม่ว่าโดยการฉีดการสูบ การกิน การดม หรือวิธีอื่น ติดต่อกันเป็นเวลานาน หรือช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้ว จะก่อให้เกิดเป็นพิษเรื้อรัง ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมแก่บุคคลผู้เสพ และแก่สังคมด้วย

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม (2552) ได้กล่าวถึง องค์การสหประชาชาติ ได้ให้ความหมายของยาเสพติดไว้ดังนี้ยาเสพติด หมายถึงสารใด ๆ ที่เกิดขึ้น ตามธรรมชาติหรือได้จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ที่มีผลต่อจิตใจและระบบประสาท

จากความหมายของยาเสพติดในเบื้องต้นแสดงให้เห็นถึงโทษของยาเสพติดซึ่งเป็นสารเคมีหรือสารต่าง ๆ ที่ใครรับ เสพเข้าร่างกายแล้วก่อให้เกิดพิษหรือโทษต่อสภาพร่างกายอย่างร้ายแรงผลที่ตามมาเมื่อเสพเข้าร่างกายแล้วทำให้ร่างกายอ่อนแอ เกิดเจ็บป่วย รวมถึงส่งผลกระทบต่อกรก่อคดีอาชญากรรม สร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและสังคมเป็นปัญหาสังคมที่ต้องร่วมกันแก้ไขอย่างเร่งด่วน

ประเภทของยาเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้แบ่งประเภทของยาเสพติดออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามการออกฤทธิ์ตามแหล่งที่มา ตามกฎหมาย และแบ่งตามองค์การอนามัยโลกได้ดังต่อไปนี้

1. แบ่งตามลักษณะการออกฤทธิ์ที่มีต่อร่างกาย คือ

1.1. สิ่งออกฤทธิ์กดประสาท (Depressant) ได้แก่ ผื่น มอร์ฟิน เฮโรอีน เซโคนัล บาร์บิทูเรต ฟีนโนบาร์บิทัล โบโรไมด์พาราดีไฮด์และเมทาโดน เป็นต้น สิ่งเสพติดเหล่านี้จะกดประสาทส่วนกลาง หรือสมอง ทำให้ประสาทมึนงง ง่วงซึม และหมดแรง นอกจากนี้ยังกดศูนย์ประสาทการหายใจทำให้หายใจช้าลง จนถึงขั้นหยุดหายใจ

1.2. สิ่งออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท (Stimulant) ได้แก่ ใบกระท่อม โคเคอีน แอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน หรือยาบ้า เป็นต้น สิ่งเสพติดเหล่านี้จะกระตุ้นประสาทส่วนกลางหรือสมอง ทำให้ประสาทตื่นตัวและกระวนกระวาย ไม่่ง่วงนอน แต่เมื่อหมดฤทธิ์ยาแล้วจะหมดแรง เพราะร่างกายไม่ได้รับการพักผ่อน และอาจเกิดการตัวสั่น ตึงเครียดถึงกับหมดสติจนถึงขั้นเสียชีวิตได้

1.3) สิ่งออกฤทธิ์หลอนจิตประสาท (Hallucinogen) ได้แก่ กัญชา แอล.เอส.ดี. (L.S.D. = Lysergic acid Diethylamide) ดี.เอ็ม.ที (D.M.T. = Dimethyl Trytamine) เอส.ที.พี. (S.T.P. = Serenity, Tranquility and Peace) เป็นต้น สิ่งเสพติดเหล่านี้จะทำให้เกิดประสาทหลอนเห็นภาพผิดไปจากปกติ รสสัมผัสเปลี่ยนแปลง รวมทั้งอายตนะทั้งห้าของร่างกายแปรปรวนมีปฏิกิริยาผิดไปจากความจริงทั้งหมด

1.4. สิ่งออกฤทธิ์ผสมผสานกัน (Mixed) ได้แก่ กัญชา ถ้าเสพจำนวนน้อยจะกดประสาทอยู่ระยะหนึ่ง ต่อเมื่อเสพเพิ่มเข้าไปมากจะกลายเป็นพิษหลอนประสาทได้

แนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกับการบูรณาการหลักพุทธธรรม

ราชบัณฑิตยสถาน (2545) การแก้ไขปัญหายาเสพติด หมายถึง วิธีการ หรือแนวทางที่ทำให้บุคคลที่ติดยาเสพติดคืนสู่สังคมและเป็นคนดีของบ้านเมืองต่อไป

สถาบันครอบครัว ผลการพิสูจน์สมมติฐาน ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความรุนแรงในการเสพยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลางและเลว ร้อยละ 65.3 แนวทางแก้ไขความสัมพันธ์ของครอบครัว ดังนี้ 1) ควรหาทางยกระดับการศึกษา โดยส่วนรวมให้สูงขึ้นโดยขยายภาคการศึกษาบังคับ 2) จัดให้มีหน่วยการให้การศึกษาเคลื่อนที่ หน่วยนี้จะไม่มุ่งการศึกษาสายสามัญ แต่จะให้คำแนะนำทางจิตวิทยา การอบรมปกครองบุตร ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติความต้องการของวัยรุ่น และบุคลิกภาพของบิดามารดา 3) ตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาแก่บิดามารดา ซึ่งอาจจัดโดยองค์กรเอกชน มีอาสาสมัครทำหน้าที่ผู้ให้คำแนะนำ หน่วยงานเอกชน เช่น สภาสังคมสงเคราะห์สมาคมสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย หน่วยงานรัฐบาลควรจัดอยู่ในศาลเยาวชนและครอบครัวทุกแห่ง และศูนย์นี้จะให้บริการโดยไม่คิดค่าบริการให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหายาเมื่อเด็ก และเยาวชนติดยาเสพติด 4) รัฐบาลควรมุ่งประชาสัมพันธ์กระตุ้นให้ทุกคนเห็นความสำคัญของครอบครัวปลุกกระตุ้นให้ทุกคนระลึกถึงความแน่นแฟ้น และความอบอุ่นของครอบครัว โดยการรณรงค์คำขวัญทางสื่อสารทุกประเภท ถ้าครอบครัวรักกันดีมีบรรยากาศอบอุ่น บุตรก็จะไม่ไปกระพริตผิด 5) ความพร้อมในการมีครอบครัว ควรเริ่มตั้งแต่การศึกษาในการเตรียมการการมีครอบครัว เช่น รายได้การจัดทะเบียนสมรส การวางแผนคุมกำเนิด ปัญหาส่วนตัวและเครือญาติที่สำคัญคือการประกอบอาชีพที่มั่นคง สิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่มีผลนำมาซึ่งปัญหาครอบครัว 6) บิดามารดา ควรพยายามสร้างบรรยากาศในครอบครัว เช่น การจัดกิจกรรมร่วมที่ทุกคนในครอบครัวปฏิบัติร่วมกันได้การหาเวลาอยู่ด้วยกันรับประทานอาหารด้วยกันไปเที่ยวนอกบ้านด้วยกัน บิดามารดาควรปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน บุตรของตนโดยมีการยืดหยุ่น ไม่บังคับควบคุมจนเกินไปหรือไม่เอาใจใส่ปล่อยให้เป็นอิสระตามลำพัง ควรติดตามดูแลห่าง ๆ ตลอดระยะเวลาบางครั้งให้ความสนใจด้วยการพูดคุย ถามเหตุผลเป็นครั้งคราว และค่อย ๆ สังเกตพฤติกรรมไปด้วย (พระครูบุญเขตโสภณ (วินัย รวีวณโณ), 2557)

แนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดในการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนา คนในครอบครัวต้องมีหลักพุทธธรรมในการป้องกัน แก้ไขปัญหาโดยการที่พุทธศาสนิกชนจะต้องมีส่วนเข้ามาช่วยเหลือสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ให้มีความสุข เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ดังที่พระธรรมปิฎก (2543) กล่าวว่า คนมีคุณแก่ส่วนรวม สมาชิกที่ดีของสังคมจะเป็นผู้ช่วยสร้างสรรค์สังคม มีธรรม คือหลักความประพฤติ ดังนี้

1. มีหลักพรหมวิหาร คือ ธรรมประจำใจของผู้ประเสริฐหรือผู้มีจิตใจยิ่งใหญ่กว้างขวางดุจพระพรหม 4 อย่างคือ มีเมตตา คือความรักความปรารถนาดีมีไมตรีจิตที่ที่ต้องการช่วยเหลือให้ทุกคนประสบประโยชน์และความสุข มีความกรุณา คือความสงสาร อยากช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ ใฝ่ใจที่จะปลดปล่อยบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของคนและสัตว์ทั้งปวง มีมุทิตา คือ ความเบิกบานพลอยยินดี เมื่อเห็นผู้อื่นอยู่ดีมีสุข ก็มีใจแช่มชื่นเบิกบาน อิมเมมใจ เห็นเขาทำดีงามประสบความสำเร็จก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป ก็พลอยยินดีบันเทิงใจด้วย พร้อมทั้งจะช่วยส่งเสริมสนับสนุน และมีอุเบกขา คือความมีใจเป็นกลาง มองตามความเป็นจริง ไม่เอนเอียง หรือมีอคติ เป็นต้น

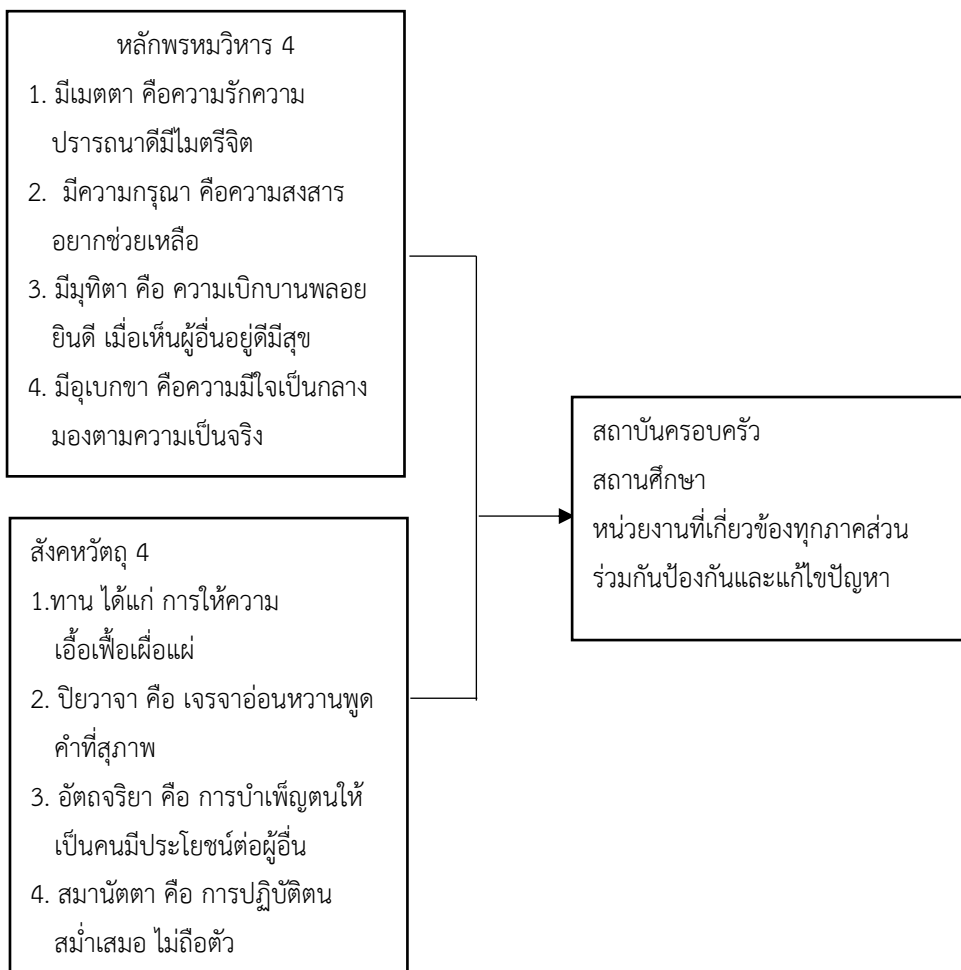
2. บำเพ็ญการสงเคราะห์ คือ ปฏิบัติตามหลักการสงเคราะห์ หรือธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคีที่เรียกว่า สังคหวัตถุ 4 อย่าง คือ ทาน ได้แก่ การให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ หุณหรือทรัพย์สิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจ และศิลปวิทยา แก่เพื่อนร่วมสังคม ปิยวาจา คือ เจรจาอ่อนหวานพูดคำที่สุภาพ อ่อนโยนและเป็นคำที่มีประโยชน์ที่ผู้ฟังได้ฟังแล้วชื่นใจสบายใจเห็นประโยชน์ในคำพูดนั้น พูดให้กำลังใจ เป็นต้น อตถจริยา คือ การบำเพ็ญตนให้เป็นคนมีประโยชน์ต่อผู้อื่น ได้แก่ การไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่เพื่อนมนุษย์และไม่นิ่งดูตายเมื่อผู้อื่นขอความช่วยเหลือ การสนับสนุนในสิ่งที่เห็นว่าถูกต้องดีงาม เป็นประโยชน์ต่อเพื่อนมนุษย์ในสังคม และสมานัตตา คือ การปฏิบัติตนสม่ำเสมอ ไม่ถือตัว ไม่หยิ่งจองหองในเมื่อได้ดีมีฐานะ ซึ่งได้แก่ การให้ความนับถือเพื่อนมนุษย์ผู้มีฐานะศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับตน ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามบุคคลที่ด้อยกว่าตน เป็นต้น

แนวคิดในการแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็นการหาสาเหตุ หรือองค์ประกอบของปัญหายาเสพติดที่แท้จริง แล้วนำมาวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไข เพื่อตรวจสอบหาจุดบกพร่องและจุดอ่อน หรือจุดที่เป็นปัญหาจริง ๆ ได้แก่ องค์ประกอบพฤติกรรมของบุคคล องค์ประกอบในส่วนของยาเสพติด และองค์ประกอบสภาพสิ่งแวดล้อม เมื่อทราบองค์ประกอบปัญหาในการติดยาเสพติดที่แท้จริงแล้ว นำเอาองค์ประกอบเหล่านี้มา กำหนดเป็น แนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติด จะต้องได้รับความร่วมมือจากองค์กรภาครัฐ ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของสังคม อันเป็นการแก้ไขปัญหายาที่รากหญ้าซึ่งนับได้ว่าเป็นต้นเหตุที่แท้จริง และแนวทางแก้ไขโดยรัฐบัญญัติหรือกฎหมาย ส่วนองค์กรเอกชนก็เข้ามามีส่วนร่วม ด้วยการใช้มาตรการลดความต้องการยาเสพติดมาใช้ควบคู่ไปกับการลดปริมาณยาเสพติด โดยใช้หลักการที่มุ่งที่ตัวคนเป็นสำคัญ และสุดท้าย คือ การบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้วยการนำเอาหลักธรรมคำสอนมาอบรมเพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นการปลูกจิตสำนึกในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้อธิบาย ถึงความดีความชั่ว ตลอดจนเป็นผู้ชี้แนะความ

สว่าง ความสงบและความสุขอันแท้จริงของชีวิต ให้พบแต่ความสุขความเจริญแก่พุทธศาสนิกชน ซึ่งมีสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันสำคัญในการเป็นส่วนสำคัญแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยคนในครอบครัวมีหลักธรรมหลักพรหมวิหาร 4 และสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมสำคัญง่ายต่อการนำไปใช้แก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาให้เกิดการป้องกัน แก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืนต่อไป

สรุปผล

กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา ผู้เขียนสรุปได้ ดังแผนภาพ ที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

จากแผนภาพที่ 1 แสดงให้เห็นถึงกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สถาบันครอบครัว สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาด้วยการบูรณาการหลักพุทธธรรมโดยนำหลักหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ มีเมตตา คือความรักความปรารถนาดีมีไมตรีจิต มีความกรุณา คือความสงสาร อยากช่วยเหลือ มีมุทิตา คือ ความเบิกบานพลอยยินดี เมื่อเห็นผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีอุเบกขา คือความมีใจเป็นกลาง มองตามความเป็นจริง และหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน การให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ปิยวาจา เจรจาอ่อนหวานพูดคำที่สุภาพ อตถจริยา การบำเพ็ญตนให้เป็นคนมีประโยชน์ต่อผู้อื่น สมานัตตา การปฏิบัติตนสม่ำเสมอ ไม่ถือตัว โดยผู้ที่เกี่ยวข้องมีหลักพุทธธรรมทั้ง 2 หลักธรรมจะทำให้เป็นที่พึ่งของเยาวชนหรือคนที่ติดยาเสพติดได้ บูรณาการหลักธรรมในตนเองช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาในเยาวชน ผู้ที่ติดยาเสพติดได้อย่างยั่งยืนเมื่อทุกภาคส่วนร่วมมือกันมีสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันหลักแห่งแรกในการป้องกัน และแก้ไขต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชนะวงศ์ บุตรคาน. (2555). *ผลกระทบของปัญหายาเสพติด*. เข้าถึงได้จาก <http://www.learners.in.th/blogs/posts/tag/>
- พระครูบุญเขตโสภณ (วินัย รวิวง์โณ). (2557). *การป้องกันปัญหายาเสพติดของเยาวชนตามแนวทางพุทธศาสนา*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2543). *แก่นแท้ของพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2545). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- วิชัย ต้นศิริ. (2551). *การปฏิรูปการเมืองไทย มุมมองของการศึกษาเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก*. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม. (2552). *ความรู้พื้นฐานเพื่อการป้องกันยาเสพติดในเยาวชน*. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2536). รายงานสถิติเกี่ยวกับยาเสพติดประจำปี 2534. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ป.ป.ส.

สุพัฒน์ อีรเวช เจริญชัย. (2543). ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

เสน่ห์ ขาวโต. (2558). แก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา: รายงานเขตตรวจราชการที่ 10-13. เข้าถึงได้จาก <http://www.strategy9.moe.go.th/doc/pdf1.pdf>